

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΝΔΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΕΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Friedrich von Schiller

Η κόρη της Μεσσήνης (Die Braut von Messina) [απόσπασμα]

Μετάφραση: Ευά. Ζαλακώστας

Εθνική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

ετ. 4', τχ. 12, (1873), σ. 451-456

Η ΝΥΜΦΗ ΤΗΣ ΜΕΞΣΗΝΗΣ.

(Saint-Marc Girardin).

Ἡ Νύμφη τῆς Μεσσηνίας εἶνε περὶ πόσιν μετριοκινή, τὴν ὁποῖαν ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Σίλλερ ἐμεγάλυνε καὶ ἀνύψωσε. Βασιλεὺς τῆς Σικελίας βλέπει ἡμέραν τινα, ἐν ἐνυπνίῳ, ἐξερχόμενος τῆς νυμφικῆς τοῦ κλίνης δύο δάφνης· κλωγας πρῶτον, ἔπειτα, μεταξὺ τῶν δύο δαρνῶν, λευκὸν κρίνον, ὅστις πάχυτα μεταβάλλεται εἰς φλόγα, καὶ ἡ φλόξ ἐκείνη κατέκαυσε τὰς δύο δάφνας καὶ ὀλόκληρον τὴν ἀνάκτορον. Θοροβήθεις ἐκ τοῦ παραδύξου ἐκείνου ὀράματος, συμβουλευέται ἀραβὰ ἀστρολόγον, ὅστις προλέγει ὅτι ἡ βασίλισσα θὰ γεννήσῃ μίαν ἡμέραν κόρην, ἧτις θὰ ἐπιφέρῃ τὴν θάνατον εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς της· καὶ θὰ καταστρέψῃ τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν. Ὁ βασιλεὺς διατάσσει τότε νὰ ἐρθῇ ἡ βασιλόπαις εἰς τὴν θάλασσαν· ἀλλ' ἡ βασίλισσα ματαιώνει τὴν σκληρὰν ἐκείνην διαταγὴν, διότι καὶ αὐτὴ εἶδεν ἐπίσης ὄνειρον μυστηριώδες διὰ τὸ τέκνον ἐκεῖνο, ὅτι ἐπαιξε δηλαδὴ ἐπὶ τῶν γρόφων, ὅτε λέων, μὲ τὸ στόμα καθημαγμένον, εἶχεν ἔλθει καταβέβαιον τὴν λείαν του εἰς τοὺς πόδας τοῦ παιδίου· ἔπειτα εἰς ἀετὸς, κρατῶν εἰς τοὺς ὄνυχάς του τρέμον ἐρίφιον, ἦτο καὶ αὐτὸς καταπεπονημένος· καὶ ὁ λέων καὶ ὁ ἀετὸς, γκλήνηοι καὶ ὑποτελεῖς, ἐθώπευον μετὰ γλυκύτητος τὸ βρέφος. Εἷς κλόγγιρος ἐξήγησεν εἰς τὴν βασίλισσαν τὸ ὄραμα ἐκεῖνο, ὅτι θὰ ἐγέννησιν θυγατέρα, ἧτις θὰ μετέλλασσεν εἰς ἀγάπην τὸ μῖσος τῶν δύο ἀδελφῶν της· καὶ ἡ βασίλισσα, ἐγκρύπτουσα τὴν ἐξήγησιν ἐκείνην ἐνδομύχως, ἀνέτρεφε τὴν θυγατέρα της ἐν κρυπτῷ.

Ἡ Βεατρίκη (οὕτως ὠνομάζετο ἡ νέα κόρη) ἠύξανετο κεκρυμμένη εἰς τὸ βάθος μοναστηρίου· δύο ἀνθρώπους μέχρι τοῦδε εἶχε συναντήσει. Ὁ πρῶτος ἦτο ὁ Δὸν Μανουήλ, ὁ ὁποῖος κυνήγων λευκὴν ἔλαφον, ἀνατραφεῖσάν ὑπὸ τῶν καλογήρων, ἔφθασεν ἐκεῖ μίαν ἡμέραν. Ὁ Δὸν Μανουήλ εἶνε ὁ ἀδελφὸς τῆς Βεατρίκης· ἀλλὰ δὲν

γνωρίζονται, δὲν ὑποθέτουσι πόσον τὴ αἷμα τοὺς συνανόει καὶ πόσον τοὺς χωρίζει! ἀγχιπῶνται λοιπόν. Ὁ δευτέρος, τὴν ὑπῆν ἐβλεπεν ἡ Βεατρίκη, εἶνε ὁ Δὸν Καῖσαρ, ἀδελφὸς της καὶ αὐτὸς, καὶ ὅστις φλέγεται δι' αὐτήν. Οὕτως αἱ δύο ἀδελφοί, οἵτινες ἀπὸ τῆς κοιτίδος αὐτῆς ἦσαν ἐχθροί, ἦδη εἶνε ἀντερραστὶ χωρὶς νὰ τὴ γνωρίζωσι. Τί θὰ γείνη, ὅταν τὸ μάθωσιν;

Ὁ Δὸν Καῖσαρ καὶ ὁ Δὸν Μανουήλ προσκληθέντες ὑπὸ τῆς μητρὸς τῶν, ἦλθον εἰς Μεσσηνίαν, συνοδουμένοι ὑπὸ τῆς ἐνόπλου ἀκολουθίας τῶν. Ἐκεῖ ἡ μήτηρ τῶν Ἰσαβέλλα τοὺς ἀναμένει πρὸς τὴ μνημεῖα τοῦ πατρὸς τῶν, θανάτους πρὸ τινῶν μνημῶν· ἐκεῖ ἐλπίζει νὰ κάμῃ τὸ μῖσος τῶν· ἐκεῖ ἐπὶ πλέον θέλει τοῖς παρουσιάσῃ τὴν ἀδελφὴν τῶν. Φθάνουσι μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ Champ de Walstein ἠδυνήθη νὰ μᾶς παρουσιάσῃ, εἰς σκηνὴν ζωηρὰν καὶ οἰκονομικὴν, τὸ ἐλάττωμα τῆς ἀναρχίας τῶν ὑποτελῶν συμμοριῶν, αἵτινες ἀκόλουθοῦσι τοὺς δύο πρίγκηπας· ἀλλ' ἦδη ὁ Σίλλερ ἀποβλέπει εἰς τὴν σοφάριτητα τῆς Ἑλληνικῆς τραγωδίας, καὶ ὄχι εἰς τὴν δρασὶν τοῦ Σαικσπέρειου δράματος. Οὕτως αἱ δύο φρεσυδαλινὰ μερίδες μετεβλήθησαν εἰς δύο χοροὺς, οἵτινες σοφάως ἐκφράζουσι τὰς διαφορὰς ἐντυπώσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας εἰσέρχονται εἰς τὰ ἀνάκτορα· ἐντυπώσεις ὀργῆς· ἐπαναβλεπόμενοι μετὰ τσαύτης μάχης· ἐπιθυμίας εἰρήνης· καὶ ἀναπαύσεως· ἀπόφασιν τοῦ ν' ἀκολουθήσωσι τὴν τύχην τῶν κυρίων τῶν, οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾗ συγκαλυμμένας ἀκμνήσεις, ὅτι ἡ Σικελία ὑποκύπτει εἰς ξένους ἡγεμόνας. Αἱ διαφοραὶ ἐκείναι συγκινήσεις τοῦ χοροῦ θὰ ἐχρησίσμωσον εὐκόλως εἰς ἀντικείμενον συνδιαλέξεώς τινος μεταξὺ ὑποδραστήρων, ὅπερ εἶνε προσφιλεὲς εἰς τὸ νεώτερον δράμα· ὁ Σίλλερ ἐπροτίμησε νὰ συνθέσῃ ὡδὴν :

ΠΡΩΤΟΣ ΧΟΡΟΣ.

α Χαῖρες, ἐνδοξοί· αἰθουσα, βασιλεῖον
 λίκνον τοῦ κυρίου μου, μεγαλοπρεπὴ δικά-
 σταλς θόλος. Εἶθε ἡ σπείθη ἀναπαυθὴ εἰς
 τὴν θήκην! Εἶθε ἡ μανία τοῦ πολέμου,
 μετὰ τῆς ὀριπλοκάμου μεφαλῆς τῆς

δεσμευθῆ πρό τῆς θύρας τρυφῆς! Δότι πρό τοῦ κατωφλίου τῆς φιλοξένου ταύτης οἰκίας; ἐδίδθη ὁ ὄρκος, ὁ υἱὸς τῆς Ἐρινύος, ὁ ἐπιφοβώτερος τοῦ ἔθου θεός.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΧΟΡΟΣ.

« Ἡ μένεα πνέουσα καρδίᾳ μου ἐπανίσταται, ἡ χεὶρ μου παρασκευάζεται διὰ μάχην, ὅταν βλέπω τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης, τὴν μισητὴν μορφὴν τοῦ ἐχθροῦ μου. Μόλις δύναμαι ν' ἀναστείλω τὸ θερμὸν αἵμά μου· θὰ τηρήσω τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ἢ θ' ἀφελῶ εἰς τὴν λύσσην μου; Ἀλλὰ τρέμω πρό τῆς ἀκαταμάχητου πολιοῦχου τούτου τοῦ τόπου, ἐνώπιον τῆς δυνάμεως τῆς χριστιανικῆς εἰρήνης».

Ἡ αὐτὴ ἀρχαίουπρεπῆς βαρύτης, ἡ ὅλως ἐναντίᾳ τοῦ νεωτέρου θεάτρου, ὅταν ἡ μήτηρ τῶν δύο βασιλοπαίδων, ἡ Ἰσαβέλλα, τοὺς ἱκετεύῃ νὰ συμφιλιθῶσιν. Οὐδέμια ζωνρότης καὶ τρυφῆ; ἐν τῷ δικηλόγῳ, οὐδέμια βιαία ἔκφρασι;· μικρὰ μόνον δημηγορίᾳ, τῆς ὁποίας αἱ σκέψεις εἶνε εἰσὶν τε γερμανικαί, ἀλλὰ τὸ ὅλον, βραδύ καὶ πανηγυρικόν, εἶνε ὅλως ἑλληνικόν:

« Ὁ πᾶντα μου! ὁ κόσμος γέμει ἀντιπαθειῶν καὶ ψεύδους· ἕκαστος ἀγαπᾷ ἑαυτόν. Ὅλοι οἱ δεσμοὶ οἱ ἐξυφασιμένοι ὑπὸ τῆς εὐδράστου εὐδαιμονίας, εἶνε ἀβέβητοι, κινητοὶ καὶ ἀνίσχυροι. Ἡ ἰδιοτροπία δικλῦει ὅ,τι αὐτὴ μόνη συνέδεσεν. Ἡ φύσις μόνη εἶνε εἰλικρινής· αὐτὴ ἐπαναπύσεται ἐπὶ ἀγκύρας αἰώνιου, ὅτε πᾶν ἄλλο ταλαντεύεται ὑπὸ τῶν τρικυμιῶδων κυμάτων τῆς ζωῆς. Ἡ κλίσις σά; δίδει ἓνα φίλον, καὶ τὸ συμφέρον ἓνα σύντροπον. Εὐδαιμῶν ἐκεῖνος, εἰς ὃν ἡ φύσις δίδει ἓνα ἀδελφόν! ἡ τύχη δὲν δύναται νὰ τὸν δώσῃ. Εἶναι φίλος πλασθεὶς μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀπικτᾶ δεύτερον ἑαυτὸν διὰ ν' ἀντιστῆ εἰς κόσμον πλήρη πολέμων καὶ ἀπιστίας.»

Ὀλίγας σκηναὶς ἐν τῷ Σίλλερ γνωρίζω ὠραιότερας καὶ συγκινητικώτερας τῆς συμφιλιώσεως τῶν δύο ἀδελφῶν. Δὲν εἶχον ἀπαντήσῃ εἰς τὰς δεήσεις τῆς μητρῆς των, ἥτις ἀπελπισθεῖσα ἐξέρχεται, καὶ μένουσιν ἐπὶ τινα χρόνον ἐγγὺς ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, συγκεκνημένον, ἀλλ' ἀβέβητοι. Τίς

θὰ ὁμιλήσῃ πρῶτος; Τίς πρῶτος θὰ τείνῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἄλλον; Ἀντήλλαξαν κατ' ἀρχὰς λέξεις τινὰς· πᾶντα πλησιάζουσιν ἀλλήλους:

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Ἐὰν σὲ εἶχον γνωρίσειε τόσον καλῶς ἐνωρίτερον, τόσαι συμφοραὶ δὲν ἤθελον ἐπέλθει.

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Ἐὰν ἤξευρον ἐνωρίτερον πόσον εὐκόλως ἡ καρδίᾳ σου καταπραΰνεται, ἤθελον δικλυθῆ αἱ ἀγωνίαι τῆς μητρῆς μου.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Σὲ εἶχον παραστήσει πρό ἐμοῦ ὡς ἄνθρωπον ἀλαζόνα.

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Τὸ δυστύχημα τῶν ἀρχόντων εἶνε ὅτι οἱ ὑποδεέστεροι κυριεύουσι τὴν πεποιθισίν των.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ, ζωνρῶς.

« Ὡστε τὸ σφάλμα εἶνε τῶν ἀκολούθων μας.

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Μᾶς ἀπεμάνθρυναν τὸν ἓνα τοῦ ἄλλου διὰ σφοδροῦ μίσους.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Διεδίδον τῆδε κάκεισε κηκοὺς λόγους.

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Ἡρέθιζον ἐκάστην πράξιν μὲ ψευδεῖς ἐξηγήσεις.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Ἀνέζεον τὴν πληγὴν, ἐνῶ ὄφειλον νὰ τὴν θεραπεύσωσιν.

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Ὑπέθαλλον τὴν φλόγα, ἣν ἔπρεπε νὰ σβύσωσιν.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Ἀπεπλανώμεθα καὶ ἠπατώμεθα.

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Εἴμεθα τὰ τυφλά ὄργανα ξένου μίστους.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Ἀληθῶς. Τὰ λοιπὰ προδοσία . . .

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Καὶ ψεῦδος ἡ μήτηρ μας τὸ λέγει, ἴνασαι νὰ τὸ πιστεύσης.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Λοιπὸν! Θὰ βλίψω τὴν χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ μου. *(Τῷ τείρει τὴν χεῖρά του.)*

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ, τὴν θλίβει ζωηρῶς.

« Ἡ χεῖρ αὐτὴ μοὶ εἶε ἡ προσφιλεσττέρα εἰς τὸν κόσμον τοῦτον πάσης ἀλλῆς. *(Ἀμφότεροι κρατοῦνται διὰ τῶν χειρῶν καὶ θεωροῦσιν ἀλλήλους ἐν σιγῇ.)*

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Σὲ ἀτενίζω ἔκπληκτος κ' ἐπανευρίσκω ἐν σοὶ τοὺς χαρκατῆρας τῆς μητρὸς μου.

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Ἐγὼ, ἀνακαλύπτω ἐν σοὶ ὁμοιότητα, ἥτις μοὶ προξενεῖ παράδοξόν τινα συγκίνησιν.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Σὺ εἶσαι λοιπὸν, τοῦ ὁποῦ ὁ χαρκατῆρ εἶνε τόσον εὐγε ἢ καὶ οἱ λόγοι καλοὶ διὰ τὸν νέον σου ἀδελφόν;

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Ὁ νεανίας οὗτος ὁ τόσον ἐράσμιος καὶ φίλος, εἶνε ὁ δυσμενῆς καὶ μισητὸς ἀδελφός; *(Νέα σιωπῇ. Ἐκαστος θεωρεῖ τὸν ἄλλον.)*

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Διαφιλονεῖς τοὺς ἀραβικοὺς ἐκεῖ-

νοὺς ἵππους, τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρὸς μας; Τοὺς εἶχα ἀποποιηθῆ εἰς τοὺς ἵπποτάς, τοὺς ὁποῦς μοὶ ἔστειλές.

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Ἐχεις αὐτοὺς ἔν δὲν σκέπτομαι περὶ αὐτῶν πλέον.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Ὅχι, λάβε τοὺς ἵππους. Λάβε ἐπίσης τὸ ἄρμα τοῦ πατρὸς μας ἄγε αὐτὸ, σὲ ἱκετεύω.

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Δέχομαι, ἐὰν θέλῃς νὰ δεχθῆς τὸν παραθαλάσσιον ἐκεῖνον πύργον, διὰ τὸν ὁποῖον τόσον θερμῶς συνεκρούσημεν.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Δὲν θέλω οὐδέν ἄλλὰ θὰ ἴμαι ἐν δαίμων συνοικῶν ἀδελφικῶς μετὰ σοῦ.

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Ἔστω διατὶ νὰ διαμνησθῶσι τὰ κτήματα, ὅταν αἱ καρδίαι ἦνε ἐνωμέναι;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

« Διατὶ νὰ ζῶμεν ἐπὶ πλέον ἀπομεμακρυσμένοι, ὅταν διὰ τῆς ἐνώσεώς μας, ἕκαστος θὰ γείνη πλουσιώτερος;

ΔΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ.

« Δὲν θὰ χωρισθῶμεν πλέον ἔμμεθα ἐνωμένοι. *(Τὸν θλίβει ἐπὶ τοῦ στήθους του.)*

Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀγκῶσι τὴν ἀδελφὴν των Βεατρίκην τὴν ἀγαπῶσι χωρὶς νὰ γνωρίζωσι ποῖα εἶνε. Οὐδ' αὐτὴ τὸ γνωρίζει. Ἐν τούτοις ὁ γέρον ὅστις τὴν ἀνέτρεφεν, ὤφειλεν ἤδη νὰ τὴ ἀποκαλύψῃ τὸ μυστήριον τῆς γεννησεώς της, καὶ ἤδη μάλιστα οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀπεφάσιον νὰ τὴν νυμφευθῶσι καὶ νὰ τὴν παρουσιάσωσιν εἰς τὴν μητέρα των ὡς νύμφην προσφιλή. Πόσαι δραματικαὶ περιπέτεια εἰς τοιοῦτον ἀντικείμενον, ἐὰν ὁ Σίλλερ δὲν ἠθέληεν νὰ τὰς ἀποφύγῃ! Ἐν τούτοις

δὲν περῆλθεν ὄλας. Μία τοιαύτη εἶνε καὶ ἡ στιγμή καθ' ἣν ὁ Δὸν Καῖσαρ, εὐρίσκων τὸν Δὸν Μικνουήλ μετὰ τῆς Βεατρίκης καὶ νομίζων ἑαυτὴν προδοθέντα παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸν φονεῦσι δι' ἐγκλειδίου, ἐκτελῶν οὕτω τὸ μάντευμα τὸ ἀπαγγελθὲν κατὰ τῆς οἰκογενείας του. Εἶναι μία ἄλλη ἀκόμη, καθ' ἣν στιγμήν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ χοροῦ φέρεται εἰς τὴν Ἰσθβέλλα τὴν Βεατρικὴν λειπόθυμον ἔτι, ἐνῶ τὸ ἄλλο μέρος φέρεται εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην μητέρα τὸ πτώμα τοῦ Δὸν Μικνουήλ. Τέλος ὁ Δὸν Καῖσαρ φθάνει. Τίτε πᾶν διαφωτίζεται—ἀπαίσιος διαφωτισμός! οἰκτρὰ ἀναγνώρητις! μήτηρ, ἀδελφὸς, ἀδελφὴ γνωρίζουν ἐπὶ πλέον τί εἶνε καὶ τί ἔπαιξαν.

Ο ΧΟΡΟΣ, φέρων τὸ πτώμα.

«Καθ' ὄλας τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, ἡ συμφορὰ συνοδεύεται ὑπὸ στεναγμῶν πολλοῦ καὶ κρυφίως τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων. Σήμερον κτυπᾷ αὐτὴν τὴν θύραν, αὖριον ἐκείνην· ἀλλ' οὐδεμίᾳ φεῖδεται. Ὁ ἀπαίσιος καὶ ὀλεθριὸς ἄγγελος ἐνωρίς ἢ ἀργὰ θά φθάσῃ ἐπὶ τοῦ κτωφλίου ἐκάστης ἀνθρώπων θύρας.

ΙΣΑΒΕΛΛΑ.

«Τί ἀκούω; τί κρύπτει ἡ σκέπη αὐτῆς (ἔρχεται πρὸς τὸ φορεῖον ἔπειτα σταματᾷ τρέμουσα καὶ ἀναποφάσιτος). Δεσμούμαι ἐδῶ ὑπὸ φρικώδους ὠθήσεως, καὶ ταυτοχρόνως κρατοῦμαι ὑπὸ τῆς ψυχρᾶς καὶ ὀλεθρῆς χειρὸς τῆς φρίκης. (Πρὸς τὴν Βεατρικὴν, ἣτις ἴσταται μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ φρετέρου). "Αφίς με· ὅ,τι καὶ ἂν ἦνε, θέλω ν' ἀνοίξω τὴν σκέπην ταύτην. (Ἐγείρει τὴν σκέπην καὶ ἀνακαλύπτει τὸ πτώμα τοῦ Δὸν Μικνουήλ). ὦ μεγαλοδύναμε θεέ! εἶναι ὁ υἱός μου;»

Μεθ' ὄλα τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰς ἀνκαλυφθείσας συμφορὰς, τί μένει ἐν τῇ τραγωδίᾳ; Ἐνταῦθα τὸ δράμα ἤθελε τελειώσει παρὰ κοινῶ τινὶ ποιητῇ. Ἐν ταύτῃ τῇ στιγμῇ ἀνανεοῦται ἐν τῷ Σίλλερ καὶ ἀνυψοῦται εἰς θαυμάσιον ὕψος. Ναί· ἡ δυστυχία ἐπετελέσθη· ἀλλὰ ποῦ ὁ ἐξίλασμός; ποῦ μάλιστα ἡ συνένωσις

ἐκείνη τῶν δύο ἀδελφῶν ἢ προλεχθεῖσα, καὶ ἣτις ἐμῆλλε νὰ ἐπικκολουθῆται καὶ ἐξλείψῃ τὸ μίσος των; Αἱ δύο ἢ τρεῖς ὄροι συμφιλώσεως τῶν δύο ἀδελφῶν, δεῖ ἐπῆρξεν εἰς συμπλήρωσιν τοῦ μυστηριώδους λόγου, τοῦ θέλοντος τὸ μικρὸν μίσος νὰ ἐπικκολουθῆται γλυκεῖα καὶ αἰωνία ἀγάπη. Πρέπει μάλιστα διὰ νὰ ἀποφῆρῃ ἡ τραγωδία τὴν βραδεῖν καὶ θερησκευτικὴν συγκίνησιν, τὴν ὁποῖαν ὁ Σίλλερ θέλει νὰ ἐμπνεύσῃ, πρέπει ἡ δυστυχία νὰ κοπάξῃ ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν μεγάλου τινὸς καὶ εὐγενοῦς αἰθρήματος· πρέπει ἡ δυστυχία νὰ ἀποθῆ ὀδύνη τις ὑποτασσομένη, καὶ πᾶσα ἡ ἀνθρωπίνη ἀρρώστια ἐν τῇ στοργῇ, καὶ τὸ μεγαλεῖον ἐν τῇ συγγνώμῃ, διχάζοντι ἐπὶ τῆς ἀτυχίας τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, ὅπως ἐξέλθωμεν τῶν φιλοσοφῶν τοῦ ποιητοῦ μετὰ τινος θλιβεροῦ καὶ εὐχρηστοῦ εὐχρηστῆσεως, καὶ ὅπως ταυτοχρόνως ὦμεν συγκεκινημένοι καὶ εὐγενέστεροι.

Ἡ Ἰσθβέλλα κατηράσθη τὸν ἀδελφοκτόνον υἱὸν της, καὶ ἀπεμακρύνθη μετὰ τῆς Βεατρίκης, ἣτις ἐν τῷ νεκρῷ ἀδελφῷ θρηνεῖ καὶ τὸν ἐραστὴν της. Ὁ Δὸν Καῖσαρ, μόνος καὶ ἀπελπις, ἀλλὰ γαλήνιος, δικτάσσει τὸν χορὸν νὰ περικολευάσῃ τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ αὐτοῦ, διότι ἀπεφάσισε ν' ἀποθάνῃ καὶ νὰ θέσῃ τέρας διὰ τοῦ θανάτου του, εἰς τὴν κατάραν τὴν περικολουθοῦσαν τὴν οἰκογένειάν του. Εἰς μάτην ὁ χορὸς τὸν ὑπεινθυμίζει ὅτι οφείλει εἶνα μονάρχην εἰς τὴν χώραν ἐκείνην τὴν ὀρφανὴν, ἀφοῦ τῇ ἀφῆρσε τὸν ἄλλον. «Πρέπει πρῶτον, ἀποκρίνεται ὁ Δὸν Καῖσαρ, νὰ ἀποδώσω τὸ χρέος μου εἰς τοὺς θεοὺς τοῦ θανάτου. Εἰς ἄλλος θεὸς ἢ φροντίτη περὶ τῶν ζώντων.» Τότε ἡ Ἰσθβέλλα, εἰς φυσικὴν καὶ ὑστάτην συγκίνησιν, μαθοῦσα ὅτι ὁ υἱὸς τὸν ὁποῖον κατηράσθη θέλει νὰ φονεῖθῃ, ἐπανερχεται νὰ τὸν ἐκτεύσῃ νὰ ζῆσῃ· ἀποσύρει τὴν ἀρὰν της. «Μήτηρ, λέγει, δὲν δύναται νὰ καταρῶθῃ τὸν υἱόν, τὸν ὁποῖον ἔφερον εἰς τὸ στήθος της καὶ ἀνέθρεψε μετ' ὀδύνης. Ὁ θεὸς δὲν ἀκούει τὰς ἀσεβείας αὐτὰς εὐχὰς ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν λαμπρῶν θύλων ἐπανάπιπτουσι πλήρεις δακρύων. Ζῆθι, υἱέ μου! προτιμῶ νὰ βλέπω τὸν δολοφόνον τοῦ υἱοῦ μου ἢ νὰ θρηνῶ ἀμφοτέρους.» Ὁ Δὸν

Καίσαρ εὐχαριστεῖ τὴν μητέρα του διὰ τὰς παρακλήσεις τῆς, αἵτινες ἐξισούνται μὲ συγγνώμην· τὴν ὁ θάνατός του θὰ ᾔηται γλυκύτερος, διότι πάντως ἀπεφάσισε ν' ἀποθάνῃ. «Ὅταν ἡ αὐτὴ κηδεῖα θὰ ἐνώσῃ τὸ θῦμα καὶ τὸν φονέα, ὅταν ὁ αὐτός τάφος θὰ ἐγκλείσῃ τὴν κόριν των ἢ κατάρρα σου θ' ἀφοπλισθῇ καὶ δὲν θ' ἀποχωρισθῆς τοῦ λοιποῦ τῶν δύο σου υἱῶν. Τὰ χερόμενα τῶν ἑφ' ἀλμῶν σου δάκρυα θὰ βεύσωσιν ἐπίσης δι' ἀμφιτέρους. Ὁ θάνατος εἶνε πανίσχυρις συ δικλακτής· τότε ἡ θεσμὴ ὄργη κατασβέννυται, τὸ μῖσος καταπραύνηται, τὸ γλυκὺ ἔλεος, ὑπὸ τὴν εἰκόνα ἀδελφῆ, ὀρηεῖ, θλίβον εἰς τὴν ἀγκάλην του τὴν νεκρικὴν κάλπην. Μὴ μ' ἐμποδίζῃς λοιπόν, μητέρα μου· ἄφες με νὰ κατέλθω τὸ μνήμα καὶ νὰ καθητυχάσω τὸ πεπρωμένον.»

Τί νὰ ἀντισταθῇ εἰς ἐκείνην τὴν ἀπειπισίαν, ἥτις ἐν τῷ θανάτῳ ζητεῖ τὸν ἐξιλασμόν καὶ τὴν συγγνώμην; Ἐν τελευταῖον καταφύγιον μένει εἰς τὴν ἀτέλειδα ἐκείνην μητέρα. Προσκαλεῖ τὴν θυγατέρα τῆς, τὴν Βεατρίκην ἐκείνην τόσον ἀπαισίως ἀγαπηθεῖσαν ὑπὸ τῶν δύο τῆς ἀδελφῶν, καὶ τῇ ζητεῖ νὰ συγχωρήσῃ τὸν φονέα τοῦ ἐραστοῦ τῆς· τί λέγω; νὰ τὴν ἰκετεύσῃ νὰ ζήσῃ. Ἀλλὰ καὶ ἡ Βεατρίκη κῆρτὴ θέλει ν' ἀποθάνῃ· θέλει νὰ πρᾶξῃ τὴν Ἐρινῦν τὴν ἐπαπειλοῦσαν τὴν οἰκογένειάν των. Λόγοι μάταιοι ἀπατῶσι τὸν Δὸν Καίσαρα ἐραστὴν ἔτι καὶ ζηλότυπον καὶ μετὰ τὸ ἐγκλημά του: «Ὅχι, λέγει πικρῶς· ἡ Βεατρίκη θέλει νὰ συνενώθῃ μετ' ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἠγάπα.»

ΒΕΑΤΡΙΚΗ.

«Φθονεῖς τὴν κόριν τοῦ ἀδελφοῦ σου;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ.

«Ζῆ εὐδελίων αὐτός, ἀφρῦ τὸν θρηνησός. Ἐγὼ καὶ ζῶν θὰ ἤμει νεκρὸς μέσφ τῶσαν ζώντων.»

ΒΕΑΤΡΙΚΗ.

«ὦ ἀδελφέ μου!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ, μετὰ παθητικῆς ἐκφράσεως.

«Ἀδελφῆ μου, δι' ἐμὲ κλαίεις ἀληθῶς;

ΒΕΑΤΡΙΚΗ.

«Ζῆθι διὰ τὴν μητέρα μας!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ, ὑπισθοχωρεῖ.

«Διὰ τὴν μητέρα μας;

ΒΕΑΤΡΙΚΗ, κλίρουσα πρὸς αὐτόν.

«Ζῆθι δι' ἐκείνην καὶ παραγῶρει τὴν ἀδελφὴν σου.»

Ο ΧΟΡΟΣ.

«Ἐνικήθη· δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὴς συγκινητικὰς παρακλήσεις τῆς ἀδελφῆς του. Μητέρα ἀπρηγόρητε, ἀνοιξε πάλιν τὴν καρδίαν σου εἰς τὴν ἐλπίδα. Ὁ ζῆσῃ· σοὶ μένει ὁ υἱός σου.»

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ, στρεφόμενος πρὸς τὸ νεκροκράββατον τοῦ ἀδελφοῦ του.

«Ὅχι, ἀδελφέ μου, δὲν θέλω νὰ σοὶ ὑποκλέψω τὸ θῦμά σου. Εἶδον χυνόμενα δάκρυα καὶ δι' ἐμέ. Τώρα εἶμαι εὐτυχής· σὲ ἀκολουθῶ.»

(Πλήττεται δι' ἐγχειριδίου καὶ πῖπτει νεκρὸς εἰς τοὺς πόδας τῆς ἀδελφῆς του, ἥτις ῥίπτεται εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς τῆς).

Ὁ θάνατος τοῦ Δὸν Καίσαρος εἶνε συγκινητικὸς ὅσον καὶ ὑψηλός. Τῷ ἐδόθη ἡ συγγνώμη τῆς μητρὸς του, ἡ ἀδελφῆ του τὸν ἰκέτευσεν, τὸν παραγῶρησεν· ἠδύνατο νὰ ζήσῃ. Ἀπέθανεν ἐν τούτοις, διότι ἐφόνευσεν, διότι ὁ δολοφόνος ὀφείλει νὰ ἐκπνεύσῃ· ἀλλ' ἀπήλαυσεν ἐν τῷ θανάτῳ του ὅλων τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια ἀρνεῖται ν' ἀπολαύσῃ ἐν τῇ ζωῇ του. Θνήσκει ἀγαπώμενος καὶ θρηνούμενος· πρὸ πάντων, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ὁποῖον ὀρμῶς ἐπιποθεῖ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς του, ἀποθνήσκει συνδιπλασσίμενος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ συνδιπλασσίμενος διὰ τοῦ θανάτου του αὐτοῦ, ὅστις εἶνε ἐξίλασμός καὶ ἀποδοκιμασία τῆς ὄργῆς του. Ἀναμφισβόλως μεγαλειτέρα καὶ βαρύτερα ἐξιλέσθαι θὰ ἦτο

τὸ νὰ ὑπομείνῃ τὴν ζωὴν, καὶ νὰ ἐπνυνο-
θώσῃ τὸ κακὸν διὰ μετανοίας; αὐτῆρα; ἢ
ἐν μοναστηρίῳ, ἢ ἐν τῇ βασιλικῇ ἐξου-
σίᾳ ἀφιερωμένη εἰς τὴν ἀνακούφισιν καὶ
τὴν ἀχαριστίαν τοῦ λαοῦ. Ἡ λύσις θά
ἦτο χριστιανικωτέρα· ἀλλ' ὀλιγώτερον
δραματικὴ, διότι δὲν ἤθελεν ἐκπληρωθῆ
ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ; μας καὶ δὲν θά ἐτε-
λείονεν μετὰ τοῦ δράματος. Ὅπως δὴ-
ποτε, ὁ θάνατος τοῦ Δὸν Καϊσαρ; μᾶς
ἐμπνέει συγκίνησιν βραδείαν καὶ εὐγενῆ;
μᾶς μαλάσσει, μᾶς παρηγορεῖ Οὐλίβερω;ς,
ὅπως αἱ ἀληθεῖς καὶ γενναῖαι παρηγορίαι.

Παρὰ τὸ γενικὸν τοῦτο αἰτήρημα, τὸ
καλὸν καὶ γενναῖον, πόσα ἄλλα ὑποκρύ-
πτονται ὑψηλά καὶ βαθέα! Δὲν εἶ εὐ-
σθηματικὰ ἔρωτος καὶ ζηλοτυπίας, ἐν πα-
ραδείγματι, ὅσα ὁ Δὸν Καϊσαρ διατρέφει
πρὸς τὴν ἀδελφὴν του μέχρι τῶν τελευ-
ταίων του στιγμῶν; Πῶς! Καὶ ἦν στιγ-
μὴν ἡ μήτηρ του τὸν καταράται ὡς ἀδελ-
φικτίνον, ὁ Δὸν Καϊσαρ καλεῖ παρ' αὐτῷ
τὴν ἀδελφὴν του, θέλουσαν ν' ἀκολοθήσῃ
τὴν μητέρα της καὶ τῆ λέγει:

«Μεῖνε, ἀδελφὴ μου· μὴ μ' ἐγκατα-
λίπῃς οὕτω. Διότι ἡ μήτηρ μου με κα-
ταράται, τὸ αἷμα τοῦτο ζητεῖ ἐκδίκησιν
κατ' ἐμοῦ, ὅλος ὁ κόσμος με καταδικά-
ζει! Σὺ κἄν μὴ με καταρασθῆς, ἀπὸ σέ
δὲν δύναμαι νὰ τὸ ὑπομείνω. (*Ἡ Βεα-
τρικὴ κίπτει ἐν βλίμμῳ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ
Δὸν Μαριουήλ*). Δὲν εἶνε ὁ φουστῆς συ-
αὐτός, τὸν ὁποῖον ἐφόβουσα, εἰ εὖ ὁ ἀδελ-
φός σου καὶ ἀδελφός μου. Ὁ νεκρός δὲν
σοὶ ἀνήκει πλειότερον τοῦ ζῶντος, κ' ἐγὼ
εἶμαι μᾶλλον ἀξίος ἐλέους, διότι αὐτός
ἀπέθανεν ἀγνός, κ' ἐγὼ εἶμαι ἔνοχος. (*Ἡ
Βεατρικὴ κλυτεῖ*). Κλαῦσε τὸν ἀδελφόν
σου· θὰ κλαύσω μαζῇ σου, κ' ἔτι πλέον,
θὰ σ' ἐκδικήσω. Ἀλλὰ μὴ θρῆνηι τὸν
ἐραστήν σου· δὲν ὑπομένω νὰ δωρῆς τοι-
αύτην προτίμησιν εἰς τὸν θανάοντα».

Ποῖον πρωτοφανές μίγμα αἰσθημάτων
βαρέων καὶ λεπτῶν! Πῶς! Ζηλότυπος
ἀκρίμη, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀπελπισίᾳ του!
Ζηλοτυπία, κατ' ἐμὲ ὅλω; εὐφυῆς καὶ αἰ-
σθηματικὴ, ἥτις ἀποβλέπει μόνον εἰς τὸ
ν' ἀγαπᾶται ὡς ἀδελφός, ἐνῶ ἐνθιμῆται
ἐν τούτοις ὅτι ἡ Βεατρικὴ θρηνεῖ ἄλλως
τὸν ἄλλον του ἀδελφόν, ὅπερ δὲν δύνα-
ται νὰ ὑπομείνῃ. Γνωρίζω καλῶς, ὅτι

ὅσον μένει ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, μένει ἐν
αὐτῷ τὸ πάθος, καὶ ὁ Δὸν Καϊσαρ, ἀπελ-
πισ καὶ κατηγαμένος, δύναται νὰ ἐθιμῆ-
ται ὅτι ἡγάπησεν τὴν ἀδελφὴν του κ' ἐκεί-
νη ἡγάπησεν ἄλλον· ἀλλὰ καθὼς εἰς τὸ σῶμα
αἱ μεγάλοι πόνοι ἀποτρίβουσι τοῦ, μικροῦ,
οὔτω καὶ ἐν τῇ ψυχῇ αἱ ἀγαθὰ καὶ μα-
γάλα σκέβει; ὀφίλουσιν ἐπίσης νὰ ποδιώ-
ξωσι τὰς μικρά;. Ὁ Vendôme, μετὰ τὸ
ἐγκλημά του καὶ τὴν μετάνοιαν, δὲν εἶνε
πλέον ἐραστή; οὔδ' ἐζηλότυπος· παρηγορεῖ
τὴν Ἀδελφίδα εἰς τὸν ἀδελφόν του Ne-
mours, τιμωρεῖται. Ὁ Δὸν Καϊσαρ ὁμοί-
ως θέλει νὰ τιμωρηθῆ· θέλει, ἔτι πλέον,
νὰ συνδιαλλαχθῆ, νὰ ἐνωθῆ διὰ τοῦ αὐ-
τοῦ θανάτου μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ
νὰ ἐκπνεύσῃ οὔτως τὸ μικροῖον ἀδελφικόν
μῖσος. Ἴδου γενναῖα ἰδέα, μὴ συνάδουσα
εἰς τὰς εὐτελεῖ; περιεττορεῖ; τῆ; ζηλο-
τυπίας.

ΕΥΓ. Γ. ΖΑΛΟΓΩΣΤΑΣ.